

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning – still going strong

KAROLINA TÖRNEKE, leg veterinär, VMD.*

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning har idag drygt 200 medlemmar. Vissa betalar kanske de 30 kronorna i årsavgift (den har inte ändrats sedan 1991) av gammal vana utan att ha så mycket kontakt med Sällskapet i övrigt, medan andra under längre och kortare perioder tagit del i det aktiva arbetet. Många möter Sällskapet på seminarier eller har/har haft forskningsmedel från Ivar och Elsa Sandbergs Stipendiefond för Livsmedelshygienisk Forskning. Följande artikel berättar om Sällskapet och dess aktiviteter för nuvarande och blivande medlemmar.

EN CELEBER SKARA

Sällskapet grundades 1936 på initiativ av professorerna Birger Carlström, Albert Hjärre, Gustav Hülphers och Sven Wall. Det var ett mycket celebert sällskap dit nya ledamöter valdes med stor omsorg. För att komma i fråga skulle sökanden vara veterinärmedicinsk forskare (dock inte nödvändigtvis veterinär) och vederbörandes CV skulle granskas och godkännas av Sällskapet. Själva godkännandet avgjordes genom så kallad balloting, dvs ledamöterna fick lägga ner kulor i en för ändamålet avsedd urna. Svarta kulor betydde avslag och max en svart kula fick finnas i urnan vid räkningen.

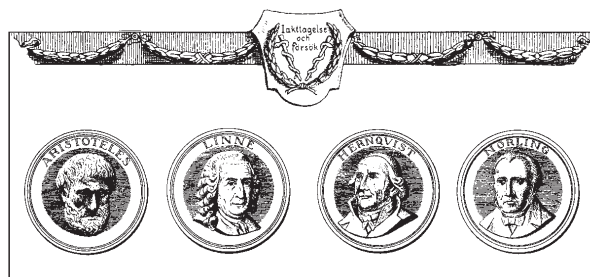
Väl inne i de utvaldas skara möttes de nya ledamöterna av en strikt akademisk miljö som dock lättades upp av ”uppslupna samkväm”. Det var en mycket exklusiv orden för fina herrar (några damer tycks inte ha förekommit). Vi kan fortfarande känna historiens vingslag

när vi ser Sällskapets logotyp där Aristoteles tronar tillsammans med Linné och veterinärmedicinens grundare Hernquist och Norling under devisen ”Iakttagelse och Försök”. Idag småler vi igenkännande åt denna storslagna logotyp och kanske tyckte vissa att den kändes överdriven redan 1936.

VETENSKAP OFÖRENLIKT MED EXKLUSIVITET

Kritiken mot det storvulna lät inte vänta på sig. Dels fanns det de som öppet förklarade att vetenskapen skulle vara tillgänglig för alla. Även de som förespråkade exklusivitet fick inse att Sällskapet skulle kunna uträtta mycket mer om man hade tillgång till medel för forskning. Därför grundades en forskningsfond redan 1939 och i och med det inbjöds alla som bidrog till fonden att bli understödjande medlemmar. Responser från landets veterinärer var stor och efter kriget kom Sällskapet därför att ändra karaktär och utvecklades vidare mot att bli en sammanslutning som gav ekonomiskt stöd till, och själv arrangerade, forskningsseminarier. Under perioden fram till 1945 hade Sällskapet även en egen vetenskaplig tidskrift som hade till syfte att ge fortbildning till Sveriges veterinärer.

Genom Sällskapets snart 70-åriga historia har spjutspetsforskning blandats med mer vardagliga undersökningar. När blivande nobelpristagaren Arne Tiselius berättade om sina upptäckter kring något han kallade antikropp 1944 eller när Bengt Samuelsson 1967 redogjorde för sina så kallade prosta-

På Sällskapets logotyp tronar Aristoteles tillsammans med Linné och veterinärmedicinens grundare Hernquist och Norling under devisen "Iakttagelse och Försök".

glandiner (även han fick sedermera nobelpris för sina upptäckter), bör det ha dragit en stor publik. Dock var det kanske inom den mer vardagliga vidareutbildningen av veterinärkåren som Sällskapet gjorde sin viktigaste insats.

PRIS FÖR BÄSTA PUBLIKATION

Även om Sällskapet slutade utge sin egen tidskrift fortsatte man att intressera sig för svenska vetenskapliga publikationer. 1953 omformades de understödjande medlemmarnas fond till en ►

Stipendium

Djurvännernas Förenings i Stockholm stipendium (25 000 kr) utdelas till person eller personer, som genom forskning eller genom annan insats främjar djurs välfärd.

Stipendiet sökes före den 1 april 2005 genom insändande av ansökan med kortfattad motivering till:

Djurvännernas Förening
i Stockholm
c/o Hans Hermansson
Bondegatan 25A
116 33 Stockholm

FOTO: ANNA LUNDÉN

Sedan 1953 delar Sällskapet ut en prissumma och en medalj till bästa vetenskapliga veterinärmedicinska publikation. På bilden pristagarna och styrelseledamöterna Eva Wattrang (1999) och Karin Persson Waller (1993).

- forskningsfond som vart tredje år skulle ge en prissumma och en medalj till bästa vetenskapliga veterinärmedicinska publikation som utgivits av en svensk medborgare. Denna fond delar fortfarande ut sitt pris och Sällskapet tar emot nomineringar. Nästa gång priset ska delas ut är 2005. Det framgår inte av stadgarna vilka typer av publikationer som kan komma i fråga men det är genom åren framför allt avhandlingar som nominerats. Bland dem som fått pris (Tabell 1) finns aktiva inom vitt skilda områden och i många fall har avhandlingarna som premierats utgjort startskottet för mycket framgångsrika forskarkarriärer.

SEMINARIER

Information är dock inte bara skriftlig. Alltsedan grundandet på 1930-talet har Sällskapet i samband med sina möten hållit seminarier inom olika vetenskapliga områden. Det har rört sig om allt från enstaka föreläsningar till mer omfattande symposier över flera dagar. Man är även aktiv som sponsor för konferenser och liknande. I listan över teman som varit aktuella under senare år kan nämnas Tjernoby, EHEC, ebolavirus, tillväxthormon, BSE, mikromanipulation av embryon, dopning av djur och mul- och klövsjuka. Kort sagt, nyheter av alla slag som berör veterinär-

medicinen har annonserats under logotypen med "gubbarna". Seminarierna brukar besökas av ett 30–50-tal personer, ibland fler när aktiviteterna samordnas med utbildningsinsatser vid SLU. De senast hållna seminarierna var "Influenza – recent developments in human and veterinary medicine" som hölls i november 2003 och "Is there something like animal psychiatry? – Some views from the field of animal behavioural medicine" i september 2004. Om planerna för nästa år fortskrider som det är tänkt kommer Sällskapet under våren 2005 att kunna inbjuda till ett seminarium om "nya" parasiter som hotar att invadera vårt land.

SOM TACK FÖR ATT SANDBERG FICK VARA MED

Ett bevis för hur väl ansett Sällskapet var under sin tidigare historia är att Ivar Sandberg (invald ledamot sedan 1944) tillsammans med sin hustru Elsa, för att visa sin tacksamhet för att ha valts in i Sällskapet, donerade sina tillgångar till Sällskapet för bildande av Ivar och Elsa Sandbergs Stipendiefond för Livsmedelshygienisk Forskning. Denna donation har kommit att betyda mycket för Sällskapet verksamhet. Något tillspetsat kan man säga att det nuvarande Sällskapet medlemmar har minst lika stor

anledning att vara tacksamma för att våra föregångare lät Ivar Sandberg inträda i Sällskapet som Sandberg själv var.

Donationen har möjliggjort fortsatt vitalisering av Sällskapet genom den glädje det ger att varje år få dela ut ett betydande stipendiebelopp. Medel från stipendiefonden kan också till viss del användas för att bekosta seminarier och andra aktiviteter. Därigenom har medlemsavgiften kunnat hållas på en symbolisk nivå genom åren.

Stipendiefonden delar varje år ut ungefär fem stipendier och den totala prissumman har under senare år varierat från 200 000 upp till 700 000 kr. Projekten som beviljats medel är mycket varierande när det gäller syfte och metodologi. Det de har gemensamt är sin höga vetenskapliga kvalitet och relevans för svensk livsmedelshygien i vid bemärkelse. Forskningsrapporter från projekt som beviljats medel ur stipendiefonden presenteras regelbundet i Svensk Veterinärtidning.

FORTSATT FRAMGÅNG KRÄVER FÖRNYELSE

Idag liksom tidigare är Sällskapets framgångskoncept grundat på en förmåga

Tabell 1. PERSONER SOM FÅTT SÄLLSKAPETS FÖR VETERINÄRMEDICINSK FORSKNING PRIS FÖR BÄSTA VETENSKAPLIGA PUBLIKATION INOM VETERINÄRMEDICINEN.

Pristagare	Utdelningsår
Bengt Andersson	1954
Sven Ullberg	1957
Gunnar Rockborn	1960
Agnar Nilsson	1963
Bo Crabo	1966
Sune Persson	1969
Ingemar Gustavsson	1972
Lars-Eric Edqvist och Krister Iwarsson	1975
Juhani Hakkarainen och Bror Morein	1978
Hans Kindahl	1981
Per Jensen	1984
Caroline Fossum och Kristina Narfström	1987
Eva Hellmén och Görel Nyman	1990
Karin Persson	1993
Anna-Lena Lundgren	1996
Eva Wattrang	1999
Eva Axné	2002

Ivar och Elsa Sandberg (bilderna) donerade sina tillgångar till Sällskapet för bildande av en stipendiefond. Fonden har kommit att betyda mycket för Sällskapets verksamhet. Foton tillhandahållna från Veterinärhistoriska museet, Skara.

att följa med sin tid och att stödja/ presentera forskning som känns aktuell för landets veterinärer. För att kunna fortsätta på den inslagna vägen krävs därför ständigt nya människor och nya

idéer. Tack vare Sandbergs fond har Sällskapet möjlighet att bjuda in utländska föreläsare och erbjuda seminarier av hög vetenskaplig klass. Den begränsande faktorn är idéer och med-

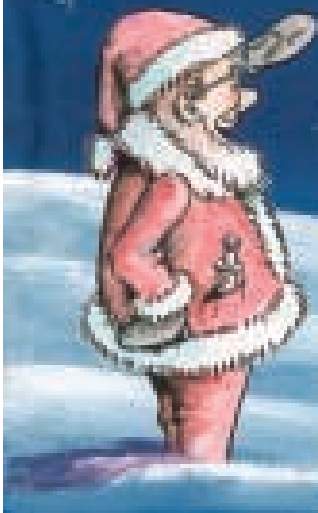
lemmar som är beredda att arbeta med och delta i arrangemangen. Därför välkomnar Sällskapet nya medlemmar.

Numera krävs inga stora donationer eller välvilliga ledamöter som hellre lägger vita kulor än svarta i urnan. Inte heller behöver medlemmarna vara aktiva forskare. Sällskapet och dess styrelse hoppas att verksamheten ska kunna fortsätta utvecklas så att "gubbarna" i annonserna även i framtiden får fortsätta titta på rubriker över aktuell framgångsrik forskning. Säkerligen finns det en plats både för seminarier och för andra koncept. Med hjälp av gamla och nya medlemmar kommer Sällskapet att kunna fortsätta att stå för ett klassiskt vetenskapligt synsätt, naturvetenskap och veterinärmedicin, dvs Aristoteles, Linné samt Hernquist och Norling i modern tappning.

*KAROLINA TÖRNEKE, leg veterinär, VMD,
Läkemedelsverket, Box 26, 751 03 Uppsala.

*Med den nya organisationens uppgående stjärna i sikte
önskar Sveriges Veterinärförbunds styrelse och kanslipersonal
alla medlemmar, övriga läsare och medarbetare*

*God Jul
och
Gott Nytt 2005*

TECKNING: CLAES BECK-FRIS